

Loishäätöohjeet

Hevosten loishäätöjen tulisi aina perustua ulostenäytteiden perusteella todettuun tarpeeseen tai riskinarviointiin, sillä sisäloiset kehittävät helposti resistenssiä eri matolääkkeille. Noin 20 % hevosista kantaa jopa 80 % madoista, joten on tärkeää lääkittää hevoset yksilöinä tarpeen mukaan rutiininomaisten koko tallin lääkitysten sijaan. Eri eläinryhmien väliset erot on kuitenkin otettava loiskontrollia suunniteltaessa huomioon, sillä esimerkiksi varsat tulee aina loishäätää suolinkaisen aiheuttaman riskin vuoksi, vaikka ulostenäytettä ei tutkittaisikaan. Aiemmin ”puhtaaksi” todettuja aikuisia hevosia ei myöskään saa jättää unholaan loiskontrollin osalta vaan kaikkien hevosten ulostenäytteet tulee tutkia säännöllisesti. Ulostenäyte otetaan aina hevoskohtaisesti ja siitä tutkitaan (pienen sukkulamatojen) munien määrä grammaa kohden (epg=eggs per gram). Suositeltavaa olisi tehdä kullekin tallille oma loishäätösuunnitelma perustuen tallin hevosten loistilanteeseen ja tartuntapaineeseen. Olennaista on myös huolehtia loistartuntojen ennaltaehkäisystä.

Suomessa yleisimmät aikuisten hevosten loiset ovat pienet sukkulamadot (cyathotomat, pienet strongylukset). Varsoilla tavallisimmat murheiden aiheuttajat ovat suolinakiset (Ascaris). Heisimatoja tavataan vähän. Suuria sukkulamatoja (Strongylus Vulgaris) todennäköisesti tavataan jatkossa enemmän (matolääkettä käytetään vähemmän). Ne aiheuttavat hevoselle ripulia ja ähkyjä, mutta ovat onneksi vielä herkkiä kaikille loislääkkeille. Käpymatoja tavataan satunnaisesti (Gastrphilus).

Eri eläinryhmien loishäätösuositukset:

Aikuiset hevoset ja siitostammat

- suurin uhka pienet sukkulamadot ja heisimadot (sekä mahdollisesti suuret sukkulamadot s. vulgaris)
- Ulostenäyte ennen laidunkauden alkua ja lääkitys, mikäli yli 200 epg (ivermektiini tai moksidektiini)
- Hevosten lääkitseminen heisimatoihin tehoavalla lääkkeellä, sillä heisimadon munat eivät välttämättä näy ulostenäytteessä. (pratsikvanteli tai 2x pyranteliembonaatti).

Varsat (alle 1 v.)

- Suolinkaiset merkittävin ja jopa hengenvaarallinen riski (aikuiset kehittävät yleensä näille vastustuskyvyn), lisäksi pienet ja suuret sukkulamadot
- Lääkittävä AINA ensimmäisen elinvuoden aikana vähintään 4 kertaa
 - o 2-3 kk: rutiiniloishäätö kaikille varsoille suolinkaisia vastaan (Axilur)
 - o 6 kk: ulostenäyte, jonka perusteella aina lääkitys (suolinkaiset-> axilur vai sukkulamadot -> ivermektiini)
 - o 9 ja 12 kk: ulostenäyte tai rutiinilääkintä sukkulamatoja vastaan (ivermektiini tai moksidektiini)

- Pihatoissa tartuntapaine usein suurempi joten niihin tulee kiinnittää enemmän huomiota ja tarvittaessa lääkittää/ottaa näytteitä useammin.

Nuoret (1-4 v.)

- Tärkeimmät madot pienet sukkulamadot ja suolinkainen
- rutiinilääkitys 2 kertaa vuodessa, muu lääkitys ulostenäytteiden perusteella
- ulostenäyte ennen laidunkautta ja lääkitys sen perusteella
- laidunkauden puolivälissä ulostenäyte ja lääkitys jos tulos yli 200 epg
- syksyllä laajakirjoinen yhdistelmävalmiste (ivermektiini/moksidektiini + pratsikvanteli)

Uudet hevoset

- suositeltavaa tutkia ulostenäyte ja lääkittää sen perusteella. Jos aiemmasta loishäätöhistoriasta ei tietoa tai kyseessä ulkomailta vasta tuotu hevonen, lääkkeenä moksidektiini. Uusi hevonen voidaan laittaa muiden hevosten joukkoon 3-4 vrk loishäädöstä.

Mikä matolääke millekin loiselle?

Suolinkaiset -> fenbendatsoli (Axilur)

Sukkulamadot -> ivermektiini (Ivomec, Noromectin, Eraquell...) tai

voimakkaampiin tartuntoihin/uusille hevosille moksidektiini (Equest)

Heisimadot -> pratsikvanteli (Ivomec comp, Equest Pramox tai tupla-annos pyranteliembonaattia (Strongid-P, Twinhip)

Loistartuntojen ennaltaehkäisy

- ulosteiden kerääminen laitumelta/tarhasta 1-2 viikon välein
- Laidunkierro, pienet laidunalat joita vaihdetaan useasti, tai jos mahdollista, jopa eri eläinlajien kesken (lammas, nauta jne.)
- laitumen niittolaidunkauden loputtua, auraaminen ja kesannointi. Pakkanen ei tapa munia.
- Varsomiskarsinoiden puhdistus ja desinfiointi vuosittain

Ulostenäyte

- Kerätään tuoretta 2-3 ulostepalleroa esim. puhtaaseen muovipussiin ja toimitetaan tutkittavaksi mahdollisimman pian
- Säilytys jääkaapissa, mikäli ei saada heti toimitettua laboratorioon
- Ulostenäytteen hinta Talliklinikalla 15 €/kpl 1. näyte, 10 €/kpl seuraavat näytteet. Näytteen voi lähettää postissa, kunhan se ei ole siellä viikonlopun yli. Munat säilyvät muutaman vuorokauden viileässä.